

Journal of Recreation and Tourism Research

Journal home page: www.jrtr.org

ISSN:2148-5321

DOI: 10.31771/jrtr.2019.41

TURİZM REHBERLİĞİ ÖĞRENCİLERİNİN BÖLÜME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Olca SEZEN DOĞANCILI^a Hasan Burak DUMAN^b Nilüfer ARSLAN^c Yağmur ÖZDERE^d

^a Sinop Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Sinop, Türkiye. (o.dogancili@sinop.edu.tr)

^{b, c, d} Turizm Rehberliği Lisans Öğrencisi, Sinop Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Sinop, Türkiye.

ARTICLE HISTORY

Received:

11.10.2019

Accepted:

12.12.2019

Anahtar Kelimeler:

Turist rehberleri
Öğrenci
Bölüm

Keywords:

Tourist Guide
Student
Department

Article Type: Research Paper

ÖZ

Çalışmanın amacı, lisans düzeyindeki turist rehberliği bölümü öğrencilerinin mesleğe yönelik görüşlerini ortaya koymaktır. Bu amaca yönelik olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan açık uçlu görüşme soruları Sinop Üniversitesi Turizm Rehberliği bölümü öğrencilerine görüşme tekniği kullanılarak veri toplanmıştır. Söz konusu görüşmeler form üzerinde yazılı hale getirilerek güvenilirliği sağlanmıştır. Elde edilen veriler Microsoft Excel programına aktararak sınıflandırılmış ve sonuçlandırılmıştır. Tablolaştırılan verilere göre, öğrencilerin iş kaygısı yaşadıkları, görmüş oldukları derslerde turizm bilinci oluşturma yanı sıra iletişim ve kişisel gelişimi sağladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Buna ek olarak rehberlik mesleğinin kazançlarını yeterli gördükleri, uygulama gezisinin ücretinin fazla olduğu ifade edilmiştir. Turist rehberlerinin çok bilinmeyen nadir dillere sahip olmak için dil kurslarının olmasını talep ettiği ve nadir dillere sahip olanlarda gelir artışı sağlaması ile turist rehberlerinin nadir dilleri öğrenmek için teşvik olmaları sonucuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda Turizm Rehberliği bölümü olan yöneticilerinin nadir dillere ilişkin eğitim vermeleri önerilmektedir.

ABSTRACT

The aim of the study is to reveal the attitudes of the students of the tourism guidance department towards their profession. For this purpose, open-ended interview questions created by the researchers were used to collect data using the interview technique with the students of the Tourism Guidance Department of Sinop University. These interviews were recorded on the form and their reliability was ensured. The data obtained were transferred to Microsoft Excel, classified and made meaningful. According to the tabulated data, it was concluded that the students experienced employment anxiety and that they achieved communication and personal development as well as creating tourism awareness in the courses they were given. In addition, it was concluded that they consider the monthly earnings of the profession sufficient, that the cost of the application trip was too high, and that they would be encouraged to have language courses in rare languages and to have their income increased. In this context, it is recommended that directors of Tourism Guidance Department provide education on rare languages

***Sorumlu Yazar:** Olca SEZEN DOĞANCILI

E posta: o.dogancili@sinop.edu.tr

GİRİŞ

Bireylerin kültür, spor, merak, sağlık, iş, macera, din gibi birçok ihtiyacını karşılamak amacıyla yer değiştirmeleri ve konaklamalarından kaynaklanan ilişkiler bütünü olarak tanımlanabilen turizm (Tunç Hüssein, 2008,s. 6), sanayinin gelişmesi, kişi başına düşen gelirdeki yükselme, boş zamanın artması gibi unsurlar ile birtakım çeşitliliğe yönelmiştir (Halis, 2009, s. 39). Özellikle kültür turları kapsamında gezilecek olan bölgeler veya destinasyon alanları hakkında daha detaylı bilgi öğrenebilmek amacıyla turist rehberlerine ihtiyaç duyulmuştur.

Turist rehberleri, ülkeyi ya da bir bölgeyi turistlere en doğru ve en objektif şekilde tanıtarak alanlar hakkında gerek mitolojik gerekse de dinler tarihi, arkeoloji, sanat tarihi ve ikonografi farklı alanlara ilişkin bilgilerini aktarmaktadırlar (Sezen Doğancı, 2018, s. 18). Bu kapsamda turist rehberleri, bölgenin veya ülkenin dışarıya açılan penceresi olarak ve alanların önemlerini vurgulayarak tanıtım çalışmalarına avantaj sağlayarak toplumun geçmişi, bugünü ve geleceğine ışık tutarak bireylerde bağ oluşturmada aracı rolü üstlenmektedir. Ayrıca turist rehberleri vasıtasıyla destinasyonlardaki kaynakların etkin kullanımı, sürdürülebilir turizm unsurlarının benimsenmesi ve turist davranışlarının bu doğrultuda şekillenmesinde etkin rol oynamaktadırlar (Avcıkurt ve Gülü Demirbulat, 2016, s. 176).

Birçok işlevi yerine getirmesi beklenen turist rehberleri, mesleklerini icra ederken sahip olması gereken rollere bakıldığında arabulucu, aktör, elçi, dengeleyici, birleştirici, bilgi aktarıcı, olağanüstü durumlarla baş edebilen, hakkaniyet sağlayabilen, yol gösterici, araştırmacı, danışman, çevirmen, destinasyon koruyucusu gibi birçok işlev yer almaktadır (Güzel ve Köroğlu, 2014, s. 942). Söz konusu unsurları sağlayabilmek ve turda bulunan müşterileri memnun edebilmek adına turist rehberlerinin destinasyon bölgelerinin önemli unsurlarını, tarihi geçmişi, arkeolojik değeri, sanat tarihindeki yeri, mitolojik hikayesi gibi çok geniş alanları kapsayan ve tur esnasında pratik davranarak sorunlarla mücadele edebilmeyi sağlayıcı iletişimsel ve yönetsel eğitimler alması gerektiği aşikardır. Bu kapsamda çalışma bünyesinde turist rehberliği mesleğini yapabilmek için eğitim gören üniversite öğrencilerinin mesleğe ilişkin görüşleri ortaya konularak turist rehberliği eğitimi ve mesleğine ilişkin çıkarımlarda bulunulmuştur.

TURİST REHBERLİĞİ

Turist rehberleri, dâhil olduğu turda yer alan katılımcılar, gidilecek olan destinasyonlar hakkında kültürel ve coğrafi bilgileri veren (Ap ve Wong, 2001, s. 551) ön hat çalışanıdır. Turist rehberleri, sundukları hizmetin kalitesi göre bir imaj oluşturur ve turizm endüstrisinin gelişmesine (Zhang ve Chow, 2004, s. 81) ve temsil ettiği tur operatörü/ seyahat acentasının başarısını yansıtmaktadır (Huang, Hsu ve Chan, 2009, s. 3).

Turist rehberleri, tur esnasında hem tur misafirleri hem de yerel halk açısından birçok işlevi yerine getirmektedir. İlk olarak bilgi veren rolü algılansa da (Holloway, 1981, s. 386), tur düzenleme becerisi ve geniş bilgi düzeyine sahip olması gereken görev bilincine sahip kişiler olarak (Bowie ve Chang, 2005, s. 305), daha rahat gezme olanağı sağlayan ve mutlu grup ortamı oluşturan lider, uluslararası kültürü aktaran iletişimsel bir işlevi olduğu görülmektedir (Randall ve Rollins (2009).

Rehberlik mesleğine ilişkin kurallar ve çerçeveler belirlemek amacıyla Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği 26.12.2014 yılında Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelik içerisinde Turist Rehberliği Sertifika Programını açma ve seçme yetkisi başlığı altında birtakım yeterlilik maddeleri yer almaktadır. Ayrıca sertifika programında yer alan sınavlar bu yönetmelikte genel kültür, yabancı dil sözlü, yabancı dil yazılı ve mülakat şeklinde sınıflandırıldığı görülmektedir. 100 üzerinden en az 75 alarak geçen sınavlar ve mülakattaki oy çokluğu ile başarılı olan kişilerin katılması gereken uygulama gezisi de bu yönetmelik çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bölgesel rehberlik, ülkesel rehberlik, ruhsatnameye dil ekletme, mesleğe kabul şartları ve ruhsatname için gerekli evrakların sıralandığı bu yönetmelikte meslekten çıkarma ve ruhsatnamenin iadesi gibi unsurlar de ele alınmıştır.

Ruhsatnameye sahip olan rehberlerin uyması gereken etik ilkeler, odaya üye olma zorunluluğu, rehberlik taban ücretleri ve bu ücretlere ilişkin sözleşme yapma zorunluluğu gibi maddelerin yer aldığı yönetmelikte mesleğin korunması, denetlenmesi ve disiplin işlemlerinin sağlanması için birtakım sınırlandırmalar içeren yönetmelik, rehberlerin meslekten men olma durumlarını da kapsamı içerisinde bulundurmaktadır. Buna ek olarak odaların görev ve sorumlulukları, odaların kuruluş işlemleri, temsilcilikler gibi prosedürel işlemlere ilişkin maddeler de yer aldığı görülmektedir. Söz konusu kural ve prosedürlere sahip olan rehberlerin 2019 yılına ait taban ücretleri ise şu şekildedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı);

Hizmet Grubu

A- Günlük Tur	479 TL
B- Transfer	241 TL
C- Gece Turu	241 TL
D- Paket Tur	578 TL
E- Aylık Ücret	4.790 TL

TURİST REHBERLİĞİ EĞİTİMİ

Turist rehberi, kültürler arası etkileşimi sağlayan, tavırları ve anlattıkları ile topluma yön veren, bilgili, donanımlı, konuksever, bulunduğu ülkedeki insanları temsil eden ve doğru tanıtan liderdir. Turist rehberi yol gösterici ve kültür taşıyıcısı niteliğindedir. Birçok özelliği ve görevi bulunan turizm rehberlerinin eğitimi de bir o kadar zorlayıcıdır. Aynı zamanda önem verilmesi arz eden bir unsurdur (Kuşluvan ve Çeşmeci, 2002, s. 235).

Türkiye’de 1970 yılından itibaren üniversitelerde turizm eğitimi vermeye başlanmıştır. 1990 yılından sonra ise üniversitelerde bölüm halinde faaliyete geçmiştir. Rehberlik ve animasyon hizmetleri bölümleri şeklinde açılarak uzman personeller yetiştirilmeye başlanmıştır. Kültür ve Turizm Bakanlığı adı altında açılan turizm rehberliği eğitimi kursları, 1990 yılının ikinci yarısından itibaren turizm rehberliği eğitimi, üniversitelerde vermeye başlanmıştır (Ahipaşaoğlu, 2001, s.28). 2018 yılında lisans eğitimi veren üniversiteler ise Tablo 1’deki gibidir;

Tablo 1: *Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği Eğitimi Veren Üniversiteler*

Üniversite	Program Adı	Üniversite	Program Adı
Adıyaman Üniversitesi	Turizm Rehberliği	İstanbul Gelişim Üniversitesi	Turizm Rehberliği
Adnan Menderes Üniversitesi	Turizm Rehberliği	İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi	Turizm Rehberliği
Afyon Kocatepe Üniversitesi	Turizm Rehberliği	Kastamonu Üniversitesi	Turizm Rehberliği
Akdeniz Üniversitesi	Turizm Rehberliği	Kırklareli Üniversitesi	Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği
Aksaray Üniversitesi	Turizm Rehberliği	Mersin Üniversitesi	Turizm Rehberliği
Anadolu Üniversitesi	Turizm Rehberliği	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Turizm Rehberliği
Balıkesir Üniversitesi	Turizm Rehberliği	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Turizm Rehberliği
Çanakkale Üniversitesi	Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği	Niğantaşı Üniversitesi	Turizm Rehberliği
Çankırı Karatekin Üniversitesi	Turizm Rehberliği	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Turizm Rehberliği
Batman Üniversitesi	Turizm Rehberliği	Pamukkale Üniversitesi	Turizm Rehberliği
Ege Üniversitesi	Turizm Rehberliği	Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Turizm Rehberliği

Erciyes Üniversitesi	Turizm Rehberliği	Selçuk Üniversitesi	Turizm Rehberliği
Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği	Selçuk Üniversitesi	Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği
Harran Üniversitesi	Turizm Rehberliği	Sinop Üniversitesi	Turizm Rehberliği
İskenderun Teknik Üniversitesi	Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği	Yaşar Üniversitesi	Turizm Rehberliği

Kaynak: 2018 Yılı ÖSYM Öğrenci Yerleştirme Kılavuzundan Derlenmiştir.

2018 ÖSYM verilerine göre Türkiye’de lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi veren üniversiteler 30 adettir. Bunların 5 tanesi Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği bölümü olarak geçerken geri kalan üniversitelerde Turizm Rehberliği olarak isimlendirilmiştir. Söz konusu bölümler ülkemizin birçok bölgesine yayılmış durumdadır.

Eğitimi tamamlayan adaylar 07.06.2012 tarihinde yayınlanmış 6326 sayılı Turist Rehberliği meslek kanununca iki şekilde turizm rehberi olabilmektedir. Bunlardan birincisi, üniversitelerin turizm rehberliği bölümlerinden ön lisans, lisans ya da yüksek lisans programlarından mezun olmaktır. İkincisi ise Turist Rehberleri Birliği’nce açılan sertifika programını yeterli derece ile tamamlamaktır. Herhangi bir lisans programından mezun olanların turizm rehberi olabilmeleri için; Yabancı Dil Sınavı’ndan en az yetmiş beş (75) puan ve üzeri alarak Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın gözetimi ve denetimi altında uygulama gezisini tamamlamış gerekmektedir. TUREB tarafından açılan sertifika programı ile verilen eğitimlerde yer alan dersler Tablo 2’deki gibidir:

Tablo 2. Turizm Rehberliği Sertifika Programında Okutulan Dersler

Genel turizm bilgisi ve turizm mevzuatı	İletişim becerileri
Meslek etiği ve meslek dersi	Anadolu medeniyetleri tarihi
Türkiye’nin tarihi ve turizm coğrafyası	Türk halk bilimi ve geleneksel Türk el sanatları
Genel Türk tarihi ve kültürü	Türkiye’nin flora ve faunası, doğa tarihi
Türk dili ve edebiyatı	Turizm sosyolojisi
Arkeoloji	Müzecilik
Mitoloji	Mesleki yabancı dil
Sanat tarihi, ikonografi	Seçmeli yabancı dil
Genel sağlık bilgisi, ilk yardım, sağlık turizmi, turist sağlığı	Dinler tarihi

Kaynak: TUREB.

Tablo 2’de Türkiye’deki turizm rehberliği sertifika programında okutulan dersler yer almaktadır. Turizmin temel bilgilerini yer aldığı Genel Turizm Bilgisi ve Turizm Mevzuatı dersinin yanı sıra tura katılan kişilere anlatılması gereken bilgilerin yer aldığı arkeoloji, mitoloji, sanat tarihi ve ikonografi gibi derslerin de bulunduğu görülmektedir. Tablo 2’de belirtilen sertifika programındaki derslere ek olarak yabancı Mesleki yabancı dil ve Seçmeli yabancı dil dersleri de bulunmaktadır. Seçmeli yabancı dil eğitiminde yer alan dil çeşitliliği üniversiteden üniversiteye farklılık göstermektedir. Bu kapsamda Tablo 3’te Turizm Rehberliği bölümü olan rastgele örneklem yöntemi ile seçilmiş olan bazı üniversitelerde yer alan seçmeli yabancı dil çeşitliliği ve bu dillerin eğitim öğretim programlarında yer aldığı döneme ilişkin veriler yer almaktadır:

Tablo 3: Turizm Rehberliği Bölümünde Yer Alan Yabancı Diller ve Uygulanan Dönemleri

	İspanyolca	Rusça	Fransızca	Çince	Arapça	Almanca	Flemenkçe	İtalyanca	Japonya	Osmanlıca
Niğantaş İ Üniversitesi	5,6,7	5,6,7	5,6,7							5,6

İstanbul Gelişim Üniversi tesi		5,6,7,8		5,6,7,8	5,6,7,8					
Adnan Mender es Üniversi tesi	3,4,5,6, 7,8	3,4,5,6, 7,8	3,4,5,6, 7,8			3,4,5,6, 7,8	3,4,5,6, 7,8			
Pamukk ale Üniversi tesi	5,6,7,8	5,6,7,8		5,6,7,8		5,6,7,8		5,6,7,8	5,6,7,8	
Balıkesi r Üniversi tesi		1,2,3,4, 5, 6,7,8				1,2,3,4, 5, 6,7,8				
Mersin Üniversi tesi		3,4,5,6, 7,8				3,4,5,6, 7,8				
Yaşar Üniversi tesi	3,4,5,6, 7,8		3,4,5,6, 7,8			3,4,5,6, 7,8		3,4,5,6, 7,8		
Adıyam an Üniversi tesi		1,2,3,4, 5, 6,7,8	1,2,3,4, 5, 6,7,8	1,2,3,4, 5, 6,7,8	1,2,3,4, 5, 6,7,8	1,2,3,4, 5, 6,7,8		1,2,3,4, 5, 6,7,8	1,2,3,4, 5, 6,7,8	
Anadolu Üniversi tesi		1,2,3,4, 5, 6,7,8	1,2,3,4, 5, 6,7,8			1,2,3,4, 5, 6,7,8				
Sinop Üniversi tesi		1,2,3,4, 5, 6,7,8			1,2,3,4, 5, 6,7,8	1,2,3,4, 5, 6,7,8				
Afyon Kocatep e Üniversi tesi		1,2,3,4, 5, 6,7,8	1,2,3,4, 5, 6,7,8	1,2,3,4, 5, 6,7,8	1,2,3,4, 5, 6,7,8	1,2,3,4, 5, 6,7,8				
Kastam onu Üniversi tesi	1,2,3,4, 5, 6,7,8	1,2,3,4, 5, 6,7,8	1,2,3,4, 5, 6,7,8	1,2,3,4, 5, 6,7,8	1,2,3,4, 5, 6,7,8	1,2,3,4, 5, 6,7,8		1,2,3,4, 5, 6,7,8	1,2,3,4, 5, 6,7,8	
Batman Üniversi tesi		1,2,3,4, 5, 6,7,8	1,2,3,4, 5, 6,7,8			1,2,3,4, 5, 6,7,8			1,2,3,4, 5, 6,7,8	

Kaynak: Tabloda yer alan üniversitelerin ders kataloglarından derlenmiştir.

Tablo geneline bakıldığında üniversitelerin ağırlıklı olarak Almanca ve Rusça dil seçeneği sunduğu söylenebilir. Japonca, Osmanlıca ve Flemenkçe ise en az tercih edilen diller olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitim dönemlerinde ise, Balıkesir Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Sinop Üniversitesi ve Afyon Kocatepe Üniversitesi' nin ilk dönemden itibaren zorunlu yabancı ikinci dil eğitimi verdiği görülmektedir. Adnan Menderes Üniversitesi ve Yaşar Üniversitesi ise 3. Dönemden itibaren ikinci yabancı dil eğitimi olduğu ifade edilebilir.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırma kapsamında lisans eğitimi veren Sinop Üniversitesi Turist Rehberliği bölümünde okuyan öğrencilerle açık uçlu sorular yönelterek görüşme yöntemi kullanılmıştır. Söz konusu görüşlerinin daha objektif olarak yansıtılacağı varsayımı ile bu yöntem kullanılmıştır.

Araştırma örneklem alanı olarak, zaman tasarrufu ve ulaşılabilirlik sağlayabilmek adına Sinop Üniversitesi Turizm Rehberliği bölümü öğrencileri seçilmiştir. Söz konusu bölümde 2018-2019 Eğitim Öğretim dönemi içerisinde aktif olarak yer alan 254 öğrenciye ulaşılmış olup çalışmaya katılmak isteyen 140 öğrenci ile görüşme yapılmıştır.

Araştırmacılar tarafından hazırlanan açık uçlu görüşme soruları örneklem kütesine yöneltilmiş ve cevaplara ilişkin notlar alınarak güvenilirliği sağlanmıştır. Söz konusu öğrenci görüşmeleri 25.02.2019 ile 28.03.2019 tarihleri arasında Sinop Üniversitesi Turizm Rehberliği bölümünde okuyan öğrencilerle gerçekleşmiştir.

Elde edilen veriler Microsoft Excel programında çeşitli başlıklarla isimlendirilmiş ve anlamlı bütünlük sağlanacak şekilde veriler bu programda sınıflandırılma yapılmıştır. Sınıflandırma ile ulaşılan sonuçlar yüzde hesaplaması yapılarak yorumlanmaya hazır hale getirilmiş ve birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Tablo geneline bakıldığında üniversitelerin ağırlıklı olarak Almanca ve Rusça dil seçeneği sunduğu söylenebilir. Japonca, Osmanlıca ve Flemenkçe ise en az tercih edilen diller olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitim dönemlerinde ise, Balıkesir Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Sinop Üniversitesi ve Afyon Kocatepe Üniversitesi' nin ilk dönemden itibaren zorunlu yabancı ikinci dil eğitimi verdiği görülmektedir. Adnan Menderes Üniversitesi ve Yaşar Üniversitesi ise 3. Dönemden itibaren ikinci yabancı dil eğitimi olduğu ifade edilebilir.

BULGULAR

Turizm rehberliği bölümü öğrencilerin mesleğe ilişkin bakış açılarının ortaya konulmasını amaçlayan bu çalışmada, örneklem alanı Sinop Üniversitesi Turizm Rehberliği bölümü öğrencilerinden oluşmaktadır. 2018-2019 Eğitim Öğretim bahar döneminde kayıtlı olan 140 kişiyle görüşme tekniği kullanılarak amaçlar doğrultusunda açık uçlu sorular sorulmuştur. Bu sorular çerçevesinde elde edilen bulgular şu şekildedir;

Tablo 4: Katılımcılara Ait Demografik Veriler

YAŞ	SAYI	YÜZDE	CİNSİYET	SAYI	YÜZDE	GELİRİ	SAYI	YÜZDE
17-25 yaş aralığı	136	97,14	Kadın	78	57,35	0-500 TL	30	38,46
						501-1000TL	16	20,52
						1001 TL ve üzeri	6	7,69
						Belirtilmemiş	26	33,33
			Erkek	58	42,65	0-500 TL	13	22,41
						501-1000TL	21	36,20
						1001 TL ve üzeri	5	8,63
						Belirtilmemiş	19	32,76
26-33 yaş aralığı	2	1,43	Kadın	-	0	-	-	-
			Erkek	2	100	0-500 TL	-	-
						501-1000TL	-	-
						1001 TL ve üzeri	2	100
						Belirtilmemiş	-	-

34 ve üzeri yaş aralığı	2	1,43	Kadın	-	0	-	-	-
			Erkek	2	100	0-500 TL	-	-
						501-1000TL	-	-
						1001 TL ve üzeri	1	50
						Belirtilmemiş	1	50

Turizm rehberliği bölümü öğrencilerinin büyük oranda 17-25 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Bu öğrencilerin %57,35'i kadınlardan, %42,65'i ise erkeklerden oluşmaktadır. Söz konusu öğrencilerin gelir düzeylerine bakıldığında, kadın öğrencilerin gelirinin 0-500TL arasında olduğunu, erkek öğrencilerin ise 501-1000 TL arasında geliri olduğunu ifade etmek mümkündür. Ayrıca yaşı 26 ve üzeri olan öğrencilerin gelirlerinin 1001 TL ve üzeri olduğu da görülmektedir. Turizm rehberliği bölümü öğrencilerinin bölüme gelmesine ilişkin verilere bakıldığında, öğrencilerin % 67,14'lük kısmının bölümü isteyerek seçtikleri söylenebilir (Bakınız Tablo 5);

Tablo 5: Öğrencilerin Bölüme Gelmesine İlişkin Veriler

	Bölüme isteyerek mi geldiniz?						Top.	Bölüme ilişkin önceden bilginiz var mıydı?					
	Evet		Hayır		Belir.			Evet		Hayır		Belirt.	
	f	%	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%
1.Sınıf	37	67,27	16	29,10	2	3,63	55	39	70,91	15	27,28	1	1,81
2.Sınıf	34	68	15	30	1	2	50	31	62	19	38	-	-
3.Sınıf	23	65,71	11	31,42	1	2,87	35	19	54,29	16	45,71	-	-
Toplam	94	67,14	42	30	4	2,86	140	89	63,57	50	35,71	1	0,72

Bölüme isteyerek gelme durumunu sınıflar arasındaki durumları karşılaştırıldığında, 1.,2. ve 3. sınıf öğrencilerinin benzer oranlarda isteyerek gelme durumları görüldüğü için bölüme isteyerek gelme ve sınıflar arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Ayrıca bölüme ilişkin daha önceden bilgi sahibi olma durumu da incelenmiş olup 1.sınıf öğrencilerinin büyük oranda önceden bilgisi olduğu görülürken 3. sınıf öğrencilerinin yaklaşık yarısının bölüme ilişkin bilgisi olmadığı görülmektedir. Söz konusu öğrencilerin bölümü tercih etme sebepleri ise aşağıdaki gibidir;

Tablo 6: Turizm Rehberliği Bölümünü Tercih Sebebine İlişkin Veriler

Etkenler	Sayı	Yüzde
Puan durumu	39	27,85
Gezmeyi sevmek	19	13,58
Yabancı dil durumu	9	6,42
Ücret düzeyinin durumu	8	5,72
Kültür gelişimi ve aktarımını gerçekleştirmek	8	5,72
Turizmi sevmek	7	5
Üniversite mezunu olabilmek	7	5
Rehberlik mesleğine merak etmek	4	2,86
Diğer	39	27,85

Turizm rehberliği bölümü öğrencilerin sahip oldukları puandan dolayı bölümü tercih ettiği görülmektedir. Bunu gezmeyi sevmek, yabancı dil unsurunun etkili olması ve çalışma hayatında alınacak ücretin durumu gibi etkenler de takip etmektedir.

Tablo 7'deki verilere göre turizm rehberliği mesleğinde nadir dillere sahip olunabilmesi için öğrencileri teşvik edici unsurlarda birçok etken görülmüştür. Söz konusu etkenlerden en büyük yüzdeyi ücret artışı sağlanması ve nadir dillere ilişkin dil kurslarının olması unsurları almıştır. Bunu iş imkânlarında artış yaşanması ve ilgi çekici olması gibi etkenler takip etmektedir.

Tablo 7:Nadir Diller İçin Teşvik Edici Unsurlar

Etkenler	Sayı	Yüzde
Ücretin artması	19	13,58
Nadir dillere ilişkin dil kurslarının olması	19	13,58
İş imkânının artması	17	12,14
İlgi çekici olması	5	3,57
Sınavın kolaylaştırılması	1	0,71
Diğer	31	22,14
Belirtilmemiş	48	34,28

“Hazırlık eğitimi eklenmeli mi?” sorusuna 89 kişi Turizm Rehberliği bölümü kapsamına hazırlık sınıfı eklenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Dil gelişimi sağlamak, konuşma pratiklerini artırmak ve daha donanımlı olabilmek adına hazırlık sınıfının eklenmesini isteyen öğrencilerden 6’ sı ise seviye tespit sınavı sonucuna göre dil düzeyi yetersiz olan kişilerin hazırlık eğitimine tabi tutulabileceği önerisini getirmiştir.

İletişimin güçlendirilmesi için sunulan aktiviteleri yeterli görüyor musunuz? sorusuna 47 kişi yeterli görürken 28 kişi yetersiz görmüştür. Ancak yetersiz gören kişiler iletişimin artırılması için hiçbir öneri getirmemiştir. Buna ek olarak uygulama gezisinin ücretlerine yönelik yönlendirilen soruya 70 öğrenci uygulama gezisinin pahalı olduğunu belirterek çeşitli fonlarla desteklenmesi gerektiğini belirtmiştir.

“Turizm rehberliği bölüm derslerini yeterli görüyor musunuz? Bölümde olmazsa olmaz diye düşündüğünüz dersler nelerdir?” sorusuna 82 kişi yeterli dersleri olduğunu belirtirken Arkeoloji, Anadolu Uygarlıkları, Mitoloji ve yabancı dil derslerinin bölüm için önemli dersler olduğunu ifade etmiştir.

Turizm rehberliği bölümündeki derslere sadece çalışma ruhsatnamesi olan akademisyenlerin girmesi konusundaki görüşlerine ilişkin soruya bakıldığında da, 99 kişi derse giren akademisyenlerin çalışma ruhsatnamesinin olması gerektiğini, 24 kişi ise bu durumun kendileri için fark yaratmayacağını belirtmiştir. Ayrıca bazı öğrenciler akademisyenlerin girdikleri derse göre durumun değişken olabileceğini de belirttiği görülmektedir.

Derslerin müzelerde, arkeolojik ve sit alanlarında uygulamalı olarak desteklenmesine öğrenci görüşlerinde 102 kişi derslerin uygulamalı olarak işlenmesine olumlu tutum sergilemiştir. Derslerin uygulamalı olarak desteklenmesi ile daha iyi anlaşılabilceğini ifade etmişlerdir. Söz konusu öğrenciler, görmüş oldukları derslerin kendilerine kazandırdıklarını ise Tablo 8’ deki gibidir;

Tablo 8:Derslerde Görülen Bilgilerin Kazandırdığı Unsurlar

Etkenler	Sayı	Yüzde
Turizm konusunda bilgili olmak	55	39,30
İletişimi geliştirmek	8	5,71
Kişisel gelişimi sağlamak	4	2,86
Tecrübe ve empati sağlamak	2	1,42
Yabancı dili geliştirmek	2	1,42
Hiçbir şey katmadı	6	4,29
Belirtilmemiş	6	4,29
Diğer	57	40,71

Derslerde görülen bilgilerin turizm rehberliği öğrencilerine birçok etken kazandırmakla beraber en büyük oranda (%39,30) turizm konusunda bilgili olmak etkeni ön plana çıkmıştır. Bunu iletişim becerilerini artırmak ve kişisel gelişim gibi etkenlerin takip ettiği görülmektedir.

Rehberlik mesleğine ilişkin kazanç durumunun değerlendirildiği soruda 86 kişi rehberlerin kazançlarını yeterli gördüklerini ifade ederken 21 kişi yetersiz gördüğünü belirtmiştir. Ayrıca öğrencilerin kişisel beceri ve çabaları doğrultusunda kazanç durumunun gelişebileceğinin vurgulandığı da görülmektedir.

Yönetmelikte yer alan mesleki kuralların öğrenciler tarafından yeterli görülme düzeylerine bakıldığında, 113 kişi yönetmelikte yer alan maddelerin meslek açısından yeterli olduğunu, ancak ülke durumuna göre geliştirilebileceğini vurgulamışlardır.

Turizmde sürdürülebilirliğin sağlanması için yerel halkın bilgilendirilme çalışmalarına 97 kişi olumlu baktığını, yerel halkın alanında eğitilmiş kişilerce çeşitli eğitim ve seminerler aracılığı ile turizmde sürdürülebilirlik konusunda desteklenmesi gerektiğini belirtmiştir. Böylece yerel halkın bakış açısı, turiste olan davranışlarının değişmesi gibi avantajlar sağlayabileceği belirtilmiştir. Ayrıca öğrencilerin mesleğe ilişkin kaygıları tespit edilmiş olup ilgili veriler aşağıdaki gibidir;

Tablo 9: *Turizm Rehberliği Mesleğine İlişkin Kaygılar*

Etkenler	Sayı	Yüzde
İş kaygısı	41	29,28
Yabancı dilde yetersiz olma korkusu	15	10,72
Sezonluk olması	11	7,86
Herhangi kaygısı yok	11	7,86
Kokart alamama korkusu	8	5,71
Siyasi sıkıntılar	7	5
Aile yaşantısını etkilemesi	7	5
Fiziki güç gerektirmesi ve stres	4	2,86
Teknolojinin gelişmesi	4	2,86
Uygulama gezisi ücreti	2	1,43
Diğer	30	21,42

Turizm rehberliği öğrencilerinin mesleğe ilişkin en büyük kaygılarının iş kaygısı olduğu görülmektedir. Bunu yabancı dilde yetersizlik olma korkusu takip ederken turist rehberliği mesleğinin sezonluk olduğu için kaygı düzeyi yüksek öğrenciler olduğu görülmektedir.

Turizm rehberliği bölümü kapsamında yer alan stajların amacına ulaşmış olup ulaşmadığını sorgulayan soruda 96 kişi stajın öğrencilere olumlu etki ettiğini vurgularken tecrübe kazanmak ve kişisel gelişimi sağlamak açısından yararlı olduğunu belirtmiştir. 18 kişi ise stajın amacına ulaşmadığını ifade etmiştir.

Turizm rehberliği mesleğinde başörtülü bireylerin sektör içerisinde ayrımcılık yaşadığını düşünüyor musunuz? Sorusuna ise 72 öğrenci sektörde ayrımcılık yapıldığını ifade ederken 56 öğrenci ise bu konuda herhangi bir ayrımcılığın yapılmadığını düşünmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Turizm rehberliği bölümünde okuyan öğrencilerin turist rehberliği mesleğine ilişkin görüşlerinin ortaya konulması amacıyla binaen görüşme yöntemi uygulanan bu çalışmada elde edilen sonuçlar şu şekildedir;

Sinop Üniversitesi turizm rehberliği bölümü öğrencilerinin genç yaş grubuna ait kişilerden oluştuğunu ve gelirlerinin bayanlarda 500 TL' ye kadar, erkeklerde 1000TL'ye kadar olduğu görülmektedir. Söz konusu öğrencilerin bölüme isteyerek geldikleri ve bölüme gelirken turizm rehberliği hakkında bilgi sahibi oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Turizm rehberliği bölümü seçme nedenlerinde ilk olarak öğrencilerin Yükseköğretim Kurumlar Sınavı (YKS) puanlarının bu bölümü tutması olarak belirtilmiştir. Bunu gezmeyi sevmek, yabancı dilin aktif olarak

kullanılması, gelir düzeyinin yüksek olması gibi unsurlar da takip etmektedir. Söz konusu mesleği icra edebilmek için edinilmesi gerek çalışma ruhsatnamesi/kokarta çok bilinmeyen nadir dillerin ekletilebilmesi için teşvik edici uygulamalar incelendiğinde, gelir düzeyinin artması, nadir dilleri öğrenmeye ilişkin kursların olması ve iş imkânlarının artırılması unsurları karşımıza çıkmaktadır. Bu konuda 3. Turizm Şurası Raporu'nda (2017, s.16) turist rehberliği mesleğinde nadir dillerde yeterliliğe sahip olan kişilerin yüksek lisans eğitimine teşvik edilebilmesi için programlara girişte kolaylık sağlanması, ülkenin stratejileri ile orantılı olarak Çince, Hintçe, Rusça ve Farsça gibi dillerin de ders olarak konulması ve bu derslere ilişkin içerik oluşturulurken TUREB' e danışılması önerisinde bulunulmuştur. Çünkü turist rehberlerinin kullandıkları dillere göre sınıflandırma yapıldığında genel olarak İngilizce' nin tercih edildiği görülmektedir (Sezen Doğancılı, 2018, s. 27).

Turizm rehberliği bölümüne dil hazırlık sınıfının eklenmesine ilişkin öğrenci görüşleri incelendiğinde birçok kişinin dil gelişimi ve donanımı artırabilmek adına hazırlık sınıfının eklenmesi önerisi görülmüştür. Buna ek olarak öğrenciler iletişim kurabilmek için okul bünyesindeki etkinlikleri yeterli görmektedir. Turizm rehberliği mesleğini uygulayabilmek için ön koşul olan uygulama gezisi, turizm rehberliği öğrencileri tarafından yüksek ücretli olarak görülmüş ve çeşitli kurum ve kuruluşlarca desteklenmesi önerilmiştir.

Turizm rehberliği eğitimlerini yeterli gören üniversite öğrencileri Arkeoloji, Anadolu Uygarlıkları, Mitoloji ve yabancı dile ilişkin derslerini bölümleri açısından ön planda tutmaktadırlar. Söz konusu dersleri veren akademisyenlerin kokarta sahip olma durumlarının incelendiği soruda, öğrencilerin birçoğu rehberlik eğitimi veren kişilerin kokarta sahip olması gerektiğini vurgulamışlardır. Ayrıca bölümde yer alan derslerin turizm konusunda bilgilendirmeyi sağladığını ancak, derslerin işlenirken uygulamaya ağırlık verilerek hatta arkeolojik alanlar ve sit alanları gibi alanlarda işlenmesini istediklerini ifade etmişlerdir.

Rehberliğin kazanç durumunu ve mesleğin yasal dayanaklarını yeterli gören bölüm öğrencileri yerel halkın turizm konusunda bilinçlendirilerek turizmde sürdürülebilirliğin sağlanabileceğini savunmuşlardır. Geleceğe ilişkin iş kaygısı yaşayan turizm rehberliği öğrencileri stajlarının deneyim sağladığını belirtirken sektör içerisinde çalışan başörtülü kişilerin dışlandığını ve birtakım sıkıntılar yaşadığını belirtmişlerdir. Bu kapsamda başörtülü kişilerin yaşadıkları sorunlar tespit edilerek yasal dayanaklarda birtakım yaptırımlar/cezalar uygulanması önerilmektedir. Ayrıca öğrencilerin iş kaygısını azaltabilmek adına turizm rehberliği mesleğinin iş koşullarında düzenlemeler yapılması gerekli görülmektedir. Bölüm kapsamında yabancı dil ihtiyacına yönelik olarak dil sınavı aracılığıyla öğrencilerin başarı seviyeleri ölçülerek hazırlık eğitime tabii tutulması, nadir dillere teşvik için iş olanaklarında kolaylık veya belirli avantajlar sağlama gibi birtakım çalışmalar yapılmalıdır. Son olarak turizm rehberliği mesleğine geçiş için uygulama gezilerinin Kültür ve Turizm Bakanlığı'na desteklenmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

3. Turizm Şurası Raporu (2017). Kültür ve Turizm Bakanlığı. URL: http://turizmsurasi.kulturturizm.gov.tr/TR-204583/turizm-egitimi_istihdami-ve-turist-rehberligi-komisyonu-.html (Erişim tarihi: 11.02.2019)
- Ahipaşaoğlu, S. (2001). *Turizmde Rehberlik*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ap, J. Ve Wong, K. K. (2001). Case Study on Tour Guiding: Professionalism, Issues and Problems. *Tourism Management* (22), 551-563.
- Ateş Özalp, S. ve Kılıç, S. (2017). *Turizm Eğitimi, İstihdamı ve Turist Rehberliği Komisyonu*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Avcıkurt, C. ve Güdü Demirbulat, Ö. (2016). Turist Rehberlerinin Sürdürülebilir Turizme Bakış Açısı. *Journal of Tourism Theory and Research*, 2(2), 173-191.
- Bowie, D. ve Chang, J. C. (2005). Tourist Satisfaction: A View from a Mixed International Guided Package Tour. *Journal of Vacation Marketing*, 11(4), 303-322.
- Güzel, F. Ö. ve Köroğlu, Ö. (2014). Turist Rehberlerinin Liderlik ve Aracılık Rollerinin Tur Deneyimine Etkisi: Doğa Turları Üzerine Bir Araştırma. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 13(4), 939-960.

- Halis, M. (2009). Temel İşletmecilik Kavramları ve Turizm. Editör: Ş. Demirkol ve B. Zengin, *Turizm İşletmeleri* (s. 21-46). Sakarya: Değişim Yayınları.
- Holloway, J. C. (1981). The Guided Tour: A Sociological-Approach. *Annals of Tourism Research*, 8(3), 387-402.
- Huang, S., Hsu, C. H. ve Chan, A. (2009). Tour Guide Performance and Tourist Satisfaction: A Study of the Package Tours in Shanghai. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 34 (1), 3-33.
- Kuşluvan, S. ve Çeşmeci, N. (2002). *Türkiye’de Turist Rehberliği Eğitiminin Sorunları ve Yeniden Yapılandırılması*. Turizm Eğitimi Konferansı, 11-13 Aralık, 2002, (ss.235-242). Ankara: Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayını
- Kültür ve Turizm Bakanlığı. URL: <http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR-224573/2019-yili-rehber-ucretleri.html> (Erişim tarihi: 14.03.2019)
- Randall, C. ve Rollins, R. B. (2009). Visitor Perceptions of the Role of Tour Guides in Natural Areas. *Journal of Sustainable Tourism*, 17(3), 357-374.
- Sezen Doğancılı, O. (2018). Turist Rehberlerinin Sosyal Medya Paylaşımlarının İncelenmesi: “tourguides.viator.com”. *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 1(2), 18-30.
- Tunç Hüssein, A. (2008). *Genel Turizm Gelişimi- Geleceği*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Zhang, H. Q. ve Chow, I. (2004). Application of Importance- Performance Model in Tour Guides’ Performance:Evidence From Mainland Chineseoutbound Visitors in Hong Kong. *Tourism Management* (25), 81–91.
- TUREB (Turist Rehberliği Birliği). URL: <http://www.tureb.org.tr/tr/Page/Detail/75> (Erişim tarihi: 21.01.2019)